

Davranışsal Müdahalelerde Sosyal Geçerlik: Müdahale Derecelendirme Profili-TR

Social Validity of Behavioral Interventions: Intervention Rating Profile-TR

Neslihan Ünlüol Ünal, Muhammed A. Karal

Yazar Bilgileri

Neslihan Ünlüol Ünal
Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu
Mehmetbey Üniversitesi, Özel
Eğitim,
neslihanunluol@kmu.edu.tr

Muhammed A. Karal
Doç. Dr., Sinop Üniversitesi,
Özel Eğitim,
mkaral@sinop.edu.tr

ÖZ

Müdahale kabul edilebilirliği sosyal geçerliğin temel unsurlarından biri olarak görülmektedir. Müdahale kabul edilebilirliğinin yüksek düzeyde olmasının, okul temelli davranışsal müdahalelerin müdahale uygulayıcıları veya kullanıcıları tarafından doğru bir şekilde uygulanabilmesi ve kullanımının sürdürülebilmesi ile ilişkili olduğu bilinmektedir. Müdahale kabul edilebilirliğini ölçmek ve müdahale kabul edilebilirliğini etkileyen faktörleri belirleyebilmek için birçok ölçek geliştirilmesine rağmen Türkçe alanyazındaki araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu nedenle, bu araştırmanın amacı davranışsal müdahalelerin kabul edilebilirliğini ölçmeyi amaçlayan Intervention Rating Profile-15'i Türkçeye uyarlamak ve uyarlanan ölçeğin güvenilirliğini ve geçerliğini incelemektir. Açımlayıcı faktör analizi sonuçları incelendiğinde Intervention Rating Profile-15'in Türkçe formu olan Müdahale Derecelendirme Profili-TR (MDP-TR) için %56 varyans ile açıklanan tek boyutlu bir kabul edilebilirlik faktörü tespit edilmiştir. Aynı zamanda Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı, yüksek düzeyde bir iç tutarlılık göstermiştir ($\alpha=.925$). Bu sebeple bu çalışma, MDP-TR'nin öngörülebilirliğinin doğrulanması ve davranış müdahalelerinin kabul edilebilirliğinin ölçülmesi bağlamında MDP-TR'nin yapı geçerliliği için ilk kanıt olarak düşünülebilir. Araştırmanın sınırlıkları ve gelecek çalışmalar için öneriler tartışılmıştır.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler
Müdahale kabul edilebilirliği
Sosyal geçerlik
Davranışsal müdahaleler
Ölçek

Keywords

Treatment acceptability
Social validity
Behavioral interventions
Scale

Makale Geçmişi

Geliş: 07.12.2023
Kabul: 05.05.2024

ABSTRACT

Treatment acceptability is recognized as a key component of social validity. Research indicates that a high level of treatment acceptability is related to the high level of fidelity and use of school-based behavioral interventions by intervention practitioners or users. Although many scales assess intervention acceptability and determine the circumstances affecting intervention acceptability, research in the Turkish literature is limited. Therefore, the purpose of this study is to adapt the Intervention Rating Profile-15, which aims to assess the ratings of consumers on behavioral interventions, into Turkish and to examine the reliability and validity of the adapted scale. The exploratory factor analysis results showed that a unidimensional acceptability factor explained by 56% variance was found for the Turkish version of the scale that was called as the Müdahale Derecelendirme Profili-TR (MDP-TR). Additionally, Cronbach's Alpha Reliability Coefficient showed the internal consistency was high ($\alpha=.925$). Therefore, this study can be considered as the initial evidence supporting the construct validity of the MDP-TR by verifying the predictability of the MDP-TR and measuring the acceptability of behavior interventions. Finally, limitations of the study and suggestions for the future studies were discussed.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atıf Ünlüol-Ünal, N. & Karal, M. A. (2024). Davranışsal müdahalelerde sosyal geçerlik: Müdahale Derecelendirme Profili-TR. *TEBD*, 22(2), 971-987. <https://doi.org/10.37217/tebd.1400350>

Giriş

Özel eğitim alanında çalışan araştırmacılar ve uygulamacılar için en önemli hedeflerden biri, etkili ve öğrenci ihtiyaçlarına uygun müdahaleleri tespit etmek ve uygulamaktır. Bu hedefleri karşılayabilmek için uygulanacak olan müdahalelerin uygunluğunun değerlendirilmesi aynı zamanda sosyal geçerliliğinin değerlendirilmesini de içermelidir (Maag, 2004). Bir müdahalenin sosyal anlamda geçerli olup olmadığını ve taşıdığı amacı gerçekleştirip gerçekleştirmediğini ortaya koyabilmek için Wolf (1978) sosyal geçerlilik kavramını ortaya koymuş ve toplum tarafından en az üç düzeyde doğrulanması gerektiği vurgulamıştır: Bunlar; (a) müdahale hedeflerinin sosyal önemi, (b) müdahale etkilerinin sosyal önemi ve (c) müdahale süreçlerinin uygunluğudur. Wolf (1978) aynı zamanda müdahale süreçlerinin uygunluğunu diğer bir deyişle müdahale kabul edilebilirliğini, sosyal geçerliğin önemli unsurlarından biri olarak görmüştür. Kazdin (1980), kabul edilebilirlik kavramını müdahalenin adil, makul ve/veya kullanışlı olup olmadığına, odaklanılan probleme uygun olup olmadığına ve bir müdahalenin nasıl olması gerektiğine dair kavramlarla tutarlı olup olmadığına ilişkin tüketiciler tarafından olan algı olarak tanımlamıştır.

Müdahale kabul edilebilirliği okul temelli müdahalelerin çok önemli bir özelliği olarak tanımlanmaktadır (Harrison, State, Evans ve Schamberg, 2016). Okul temelli müdahalelerin kabul edilebilirliğini, müdahalenin türü (Turan, Erbaş, Özkan ve Kürkçüoğlu, 2009), müdahalenin süresi (Witt, Martens ve Elliott, 1984), davranış problemlerinin şiddeti (Tingstrom, 1990) ve öğretmenlerin çalışma deneyimi (Unluol-Unal, 2018) gibi birçok faktör etkilemektedir. Bu faktörler arasında müdahalenin etkililiği de yer almaktadır. Uygulamalı davranış analizi gibi davranışsal müdahalelerin davranışsal problemlere yönelik etkililiği bilimsel olarak kanıtlanmıştır (Smyth, Reading ve McDowell, 2019). Fakat bir müdahalenin uygulanabilmesi ve sürdürülebilmesi için sadece etkililiğinin kanıtlanmış olması yeterli olmayabilir. Elliott, Witt, Kratochwill ve Stoiber (2002) bir müdahalenin seçilmesi ve kullanılabilmesi için etkililiğe ek olarak müdahaleyi kullanan kişiler ve uygulayıcılar tarafından kabul edilebilir olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Müdahale kabul edilebilirliği sosyal geçerliğin merkezinde yer alan en temel unsurlardan bir tanesi olarak gözükmektedir. Araştırmalar, yüksek düzeyde kabul edilebilirliğin müdahalenin doğru bir şekilde uygulanmasını, müdahale adımlarına uyulmasını ve müdahalenin erken bırakılmasına karşı dirençli olma olasılığını artırabileceğini göstermektedir (Kelly ve Barnes-Holmes, 2015). Bu nedenle araştırmacılar müdahale kabul edilebilirliğini ölçebilmek ve müdahale kabul edilebilirliği etkileyen faktörleri belirleyebilmek için çeşitli ölçekler geliştirmişlerdir (örn., Eckert, Hier, Hamsho ve Malandrino, 2017; Martens, Witt, Elliott ve Darveaux, 1985; Unluol-Unal, 2018).

Alanyazında müdahale kabul edilebilirliğine ilişkin gerçekleştirilmiş çeşitli inceleme çalışmaları bulunmaktadır. Reimers, Wacker ve Koepl (1987) tarafından yapılan incelemede,

davranışsal müdahalelerin kabul edilebilirliği ile ilgili faktörler (şiddet, yaklaşım, yan etkiler, süre ve maliyet) gözden geçirilerek kabul edilebilirliğin müdahaleye etkisini kavramsallaştırmak adına bir model ortaya koyulduğu görülmektedir. Bu model, müdahalenin kabul edilebilirliğinin değerlendirilmesinden önce iyi anlaşılıp anlaşılmadığı varsayımına bağlı olarak çalışmaktadır. Elliott (1988) tarafından gerçekleştirilen müdahalelerin kabul edilebilirliği üzerine yapılmış 20 araştırmanın incelendiği çalışmada, müdahale kabul edilebilirliğinin çeşitli değişkenlerden etkilenen karmaşık bir yapıda olduğu ileri sürülmektedir. Ek olarak, istenik davranışlara sağlanan pekiştireç gibi olumlu müdahalelerin daha çok kabul edilebilir bulunduğu ve müdahale öncesi olumlu bakış açısının algılanan müdahale etkililiği ile ilişkili olduğu görülmektedir. Bir diğer literatür incelemesinde Miltenberger (1990) en kabul edilebilir müdahalelerin en az kısıtlayıcı, en az zaman gerektiren, en az yan etkiye sahip, diğer öğrenciler için en az rahatsız edici ve ortam ile tutarlı müdahaleler olduğunu ortaya koymaktadır. Daha yeni araştırmaların dâhil edildiği ve problem davranışlara yönelik müdahalelerin kabul edilebilirliğinin gözden geçirildiği çalışmada (Carter, 2007), olumlu pekiştirme temelli yaklaşımların tercih edildiğinin altı çizilmektedir.

Türkiye'deki Sosyal Geçerlik Araştırmaları

Türkiye'de yapılan çalışmalar incelendiğinde sınırlı sayıda araştırmacının sosyal geçerlik konusu üzerine çalışmalar yaptığı görülmektedir. Akalın (2014) tarafından kaynaştırma sınıflarında bulunan öğrencilere ve bu öğrencilerin öğretmenlerine yönelik yapılan çalışmanın sosyal geçerliğinin belirlenmesi amacıyla sosyal karşılaştırma yapılmış ve çalışma grubundaki öğrencilerin davranışları ile karşılaştırma grubundaki öğrencilerin davranışları karşılaştırılmıştır. Ayrıca öğretmenlere yönelik uygulanan müdahale programının uygunluğu da memnuniyet formu kullanılarak öznel olarak değerlendirilmiş olduğu görülmektedir. Yapılan uygulamadaki özel gereksinimli öğrencilerin performanslarının, karşılaştırma grubundaki özel gereksinimli öğrencilerin performanslarına göre olumlu davranışları açısından daha fazla olduğu görülmektedir. Aynı zamanda olumsuz davranışlarının daha az olduğu gözlemlenmektedir. Son olarak kontrol grubundaki özel gereksinimli öğrencilerin davranışlarının normal gelişim gösteren öğrencilerin davranışlarına yakın olduğu sonucuna varılmıştır. Atbaşı ve Karasu (2018) tarafından gerçekleştirilen benzer bir çalışmada Check-in/Check-out (CiCo) uygulamasının yoğun davranış problemi sergileyen ve aynı zamanda düşük akademik başarıya sahip olan öğrencilerin davranışları üzerine etkileri araştırılmıştır. CiCo uygulamasının işlem sürecini değerlendirmek amacıyla CiCo Sosyal Geçerlik Ölçeği ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Ayrıca çalışmanın sosyal etkilerini değerlendirmek için sosyal karşılaştırma yapıldığı görülmektedir. Çalışmanın sosyal geçerliğe yönelik bulguları CiCo uygulamasının öğrencilerin derse aktif bir şekilde katılım gösterme davranışlarına çözüm sunan bir yaklaşım olduğunu göstermektedir. Sosyal geçerliğe yönelik bir diğer araştırma, Vuran ve Sönmez

(2008) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada özel eğitim alanında 2000-2008 yılları arası davranışsal süreçleri kullanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin sosyal geçerlik değerlendirmeleri incelenmiştir. Yapılan araştırmada sosyal geçerliği değerlendiren toplam 11 lisansüstü tez çalışması tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuçları sosyal geçerliği değerlendiren tez çalışmalarının sosyal geçerliği evet-hayır soru formu, açık uçlu soru formları ve anketler kullanarak değerlendirdiği görülmektedir.

Son olarak, Türkiye’de davranışsal müdahale kabul edilebilirliğine özellikle odaklanılan araştırma ise Turan vd. (2009) tarafından yapılan Türkiye’deki özel eğitim öğretmenlerinin problem davranışlar için kullandıkları stratejiler ile ilgili çalışma olarak gözükmektedir. Sonuçlar, öğretmenlerin stratejilerin kabul edilebilirliğine dair farklı görüşlere sahip olduğunu ancak genel olarak olumlu stratejilere dair derecelendirmelerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Özel eğitim öğretmenlerinin kullandıkları bu müdahalelerin öğretmenler tarafından algılanan etkililiği ve kabul edilebilirliğini ölçmek amacıyla, Hemmeter, Santos ve Ostrosky (2008) ve Peckham-Hardin (2002) tarafından geliştirilen iki ayrı anketin bazı maddelerini de içeren yeni bir anket oluşturulmuştur. On bir sayfalık dört ana bölümden oluşan bu anketin araştırmanın amacı doğrultusunda kullanılan stratejilerin etkililik ve kabul edilebilirliğini ölçen ikinci ve dördüncü bölümü kullanılmıştır. Ankette kullanılan algılanan etkililik ve kabul edilebilirlik düzeyini ölçen ölçeğin sonuçlarına göre özel eğitim öğretmenlerinin olumlu stratejileri daha yüksek puanladıkları görülmüştür.

Çalışmanın Amacı

Alanyazın incelendiğinde okul temelli müdahalelerin kabul edilebilirliğini ölçen birçok çalışma bulunurken Türkiye’de sadece CiCo uygulamasına yönelik sosyal geçerlik ölçeği (Atbaşı ve Karasu, 2018) ve Turan vd. (2009) tarafından geliştirilen 4’lü Likert tipi ölçeğin yer aldığı görülmektedir. Aynı zamanda, davranışsal müdahalelerin kabul edilebilirliğine yönelik psikometrik özellikleri incelenen bir ölçeğin yer almadığı görülmektedir. Bunun dışında yer alan çalışmalarda sosyal geçerliğin Evet-Hayır soru formu (Ardıç, 2008), açık uçlu soru formu (Olçay, Koç, Vuran ve Köksal, 2020), uygulanan bir programa yönelik soru formu (Sak, 2011) veya yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla (Odluyurt, 2007) incelendiği tespit edilmiştir. Türkçe alanyazında davranışsal müdahalelerin kabul edilebilirliğini ölçmek amacıyla psikometrik özellikleri incelenen bir ölçeğe ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu sebeple, bu çalışmada Martens vd. (1985) tarafından geliştirilen *Intervention Rating Profile-15’in* öğretmen adaylarından oluşan bir grup üzerinde Türkçeye uyarlaması amaçlanmıştır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Amaçlı örnekleme yöntemi ile çalışmaya iki ayrı üniversitenin eğitim fakültesinde öğrenim gören toplam 150 öğretmen adayı katılmıştır. Örneklem sayısının büyüklüğüne yönelik yapılan çalışmalara bakıldığında Fabrigar, Wegener, MacCallum ve Strahan (1999) madde-örneklem oranının 1:5 olabileceğini, Schwab (1980) 1:10 ve Gorsuch (1983) 1:15 olması gerektiğinin altını çizmektedir. Ayrıca Nunnally (1978) ölçek çalışmalarında 300 kişilik bir örneklemin yeterli olacağını belirtmektedir. Bu çalışmada her bir madde için en az 10 katılımcı olmasına dikkat edilmiştir.

Katılımcıların çoğunluğu sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim görürken (%55), yaklaşık %25'i psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümünde, yaklaşık %13'ü ilköğretim matematik öğretmenliği bölümünde ve yaklaşık %7'si diğer bölümlerde okumaktadır. Ayrıca, katılımcıların yaklaşık %39'unu dördüncü sınıflar oluştururken, yaklaşık %37'sini üçüncü sınıflar, %23'ünü ikinci sınıflar ve %1'ini birinci sınıflar oluşturmaktadır. Son olarak, katılımcıların yaşları 20 ila 23 arasında değişmektedir ve katılımcıların %77'sini kadınlar oluştururken %23'ünü erkekler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışma kapsamında, veri toplama aracı olarak katılımcıların demografik özellikleri hakkında sorular içeren Demografik Bilgi Formu ve müdahale kabul edilebilirliğini ölçen Müdahale Derecelendirme Profili-TR (MDP-TR) kullanılmıştır. Demografik Bilgi Formu katılımcıların yaş, cinsiyet, okudukları bölüm ve sınıf gibi bilgilere yönelik maddeleri içerirken, MDP-TR öğretmen adaylarının davranışsal müdahalelerin kabul edilebilirliğini ölçen maddeleri içermektedir.

MDP-TR Süreci

Uyarlanacak olan ölçeğe karar verilmeden önce alanyazında bulunan çeşitli ölçekler incelenmiştir. Buna göre öğretmenlerin okul temelli davranışsal müdahale kabul edilebilirliğini ölçen toplam üç adet ölçek bulunmuştur. Bunlar, Witt ve Martens (1983) tarafından geliştirilen Intervention Rating Profile, IRP [Müdahale Derecelendirme Profili], Martens vd., (1985) tarafından geliştirilen Intervention Rating Profile-15, IRP-15 [Müdahale Derecelendirme Profili-15] ve Von Brock ve Elliott (1987) tarafından geliştirilen Behavior Intervention Rating Scale, BIRS [Davranış Müdahale Derecelendirme Ölçeği]'dir. BIRS müdahale kabul edilebilirliğinin yanında müdahale etkililiğini de ölçtüğü için; IRP ise daha fazla madde içerdiği ve daha düşük iç tutarlılığa sahip olduğu için çalışma kapsamında değerlendirmeye alınmamıştır. IRP-15, IRP'ye göre daha az madde içerip daha yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu için uyarlanmak üzere seçilmiştir.

IRP-15'in Psikometrik Özellikleri: Ölçek toplam 15 maddeden oluşmaktadır ve müdahale süreçlerinin uygunluğunun, adilliliğinin, kolaylığının ve öğrencilere faydasının kabul edilebilirliğini

ölçmektedir. Ölçekteki maddeler 6'lı Likert derecelendirme ile 1-6 arasında puanlanmaktadır. Puanlama şu şekildedir: Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Biraz Katılmıyorum (3), Biraz Katılıyorum (4), Katılıyorum (5), Kesinlikle Katılıyorum (6). Ölçekten alınabilecek toplam puan 15 ile 90 arasında değişmektedir. Toplam puanın yüksek olması müdahale kabul edilebilirliğinin yüksek olduğunu düşük puan olması ise müdahale kabul edilebilirliğinin öğretmenler tarafından düşük olduğunu göstermektedir. Ölçek tek faktörlü genel kabul edilebilirlik yapısından oluşmaktadır ve iç tutarlılık kat sayısı Cronbach alfa ile hesaplandığında .98 olarak bulunmuştur (Martens vd., 1985).

Orijinal Form IRP-15'in Türkçeye Çevrilme Süreci ve Kapsam Geçerliği: IRP-15'i Türkçeye uyarlamak amacıyla ilk olarak ölçeği geliştiren Brian K. Martens ile elektronik posta yoluyla iletişime geçilmiş ve ölçeğin Türkçeye uyarlanabilmesi için gerekli olan izin alınmıştır. Çeviride Brislin (1970) çeviri-geri çeviri tekniği kullanılarak ilk aşamada ölçek özel eğitim alanında lisansüstü eğitimini yurtdışında tamamlamış olan hem Türkçe hem de İngilizceyi iyi derecede bilen iki akademisyen tarafından Türkçeye çevrilmiştir. İkinci aşamada, ilk çeviri özel eğitim alanında uzman ve yine lisansüstü eğitimini yurtdışında tamamlamış olan başka bir akademisyen tarafından değerlendirilmiştir. Daha sonra elde edilen Türkçe ölçek tekrar İngilizceye çevrilmiş ve orijinal ölçekteki maddelerle karşılaştırılmıştır. Kapsam geçerliğini de değerlendirmek üzere İngilizcede yetkin özel eğitim alanında uzman üç akademisyen tarafından hem dil hem yönergelerin netliği (Fowler, 2002) hem de kültürel özelliklere uygunluk açısından çevirisi yapılan ölçek değerlendirilmiştir. Uzman değerlendirmeleri sonucunda ölçek son haline getirilmiş ve çalışmada kullanılmasına karar verilmiştir.

Olay Senaryo: Öğretmen adaylarına MDP-TR uygulanmadan önce davranış problemi gösteren bir öğrenci ile ilgili hipotetik bir olay senaryo verilmiştir (Ek 1). Olay senaryoda Melda isimli öğrencinin davranış problemleri açıklandıktan sonra Melda'ya yönelik uygulanacak olan bir davranışsal müdahale süreci basamaklar halinde sunulmuştur. Öğretmen adaylarından MDP-TR'yi olay senaryoya göre doldurmaları istenmiştir.

Verilerin Toplanması

Veriler çevrim içi olarak toplanmıştır. Veri toplama süreci iki ayrı üniversitenin eğitim fakültelerinde eğitim gören öğretmen adaylarına uzaktan eğitim sistemi platformu üzerinden ölçeğin linki gönderilerek gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğretmen adaylarından, çalışmanın amacı doğrultusunda önce demografik bilgi formunu, sonra verilen olay senaryoyu okuyup ona göre MDP-TR'yi tamamlamaları istenmiştir. Çalışmanın veri toplama işlemleri Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Başkanlığının 17.05.2022 tarih ve 04-2022/81 sayılı onayı ile yürütülmüştür. Araştırmaya

katılan öğretmen adaylarına gönüllü katılım bilgilendirme formunda çalışma ile ilgili gerekli bilgilendirmeler verilmiş ve gönüllü olur formu onayı ile katılımcılardan gerekli izinler alınmıştır.

Veri Analizi

MDP-TR'nin yapı geçerliğini ve güvenilirliğini değerlendirmek için ve ölçeğin faktör yapısını ortaya çıkarmak için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmıştır.

AFA Analizi İşlemleri

Ölçeğin faktör yapısını tespit etmek, MDP-TR'deki maddelerin bir yapı oluşturmak için nasıl bir araya geldiğine yönelik teorik bir anlayış elde etmeyi sağlar (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu sebeple, Martens vd. (1985) tarafından geliştirilen IRP-15'in Türkçeye uyarlanmış halinin yapı geçerliğini araştıran bir çalışma olmadığı için AFA işlemleri kullanılarak faktör yapısını tespit etmek faydalı olacaktır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Ölçüm hatalarını hesaba kattığı için (Pett, Lackey ve Sullivan, 2003) ve sonuçları Temel Bileşenler Analizine göre daha güvenilir olduğu için (Eşmekaya, 2019) Temel Eksen Faktör Analizi (TEA) kullanılmıştır. Ayrıca ölçekteki madde sayısı 35'ten az olanlar için TEA kullanımı önerilmektedir (Velicer ve Jackson, 1990).

Faktör sayısını belirlemek için Scree sınaması grafiği (scree plot) ve Kaiser ölçütü göz önünde bulundurulmuştur. Bu çalışmada sadece 1 ve/veya 1'den büyük özdeğere sahip olan faktörlere bakılmıştır (Cattell, 1966). Faktörleri yorumlamada netlik kazanmak için eğik döndürme yöntemlerinden promax kullanılmıştır (Costello ve Osborne, 2005). Döndürme sayesinde faktörler maddeler arasından kendileriyle yüksek ilişkide olan maddeleri bulmakta ve daha anlamlı yorumlamaya katkıda bulunmaktadırlar (Tabachnick ve Fidell, 2013).

MDP-TR Likert tipi bir ölçek olduğu için iç tutarlılık güvenilirliğini incelemek için Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı yöntemi kullanılmıştır (Ercan ve Kan, 2004).

Bulgular

AFA Bulguları

MDP-TR'nin faktör yapısını araştırmadan önce verilerin faktör analizine uygun olup olmadığı incelenmiştir. Bu sebeple sırasıyla şu varsayımlar test edilmiştir. İlk önce saçılma diyagramları dikkatli bir şekilde incelenerek değişkenler arasındaki ilişkinin doğrusal olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca veri seti incelenerek çoklu doğrusallık (multicollinearity) korelasyon matrisi kontrol edilmiş ve değişkenler arasında çoklu doğrusallık (örneğin, değişkenler arası korelasyonun .80'den büyük olması) durumu saptanmamıştır. Fakat ölçekte diğer maddelerle düşük derecede korelasyon olan maddelerin içerilmesi riski ($r < .30$), düşük derecede ortak varyansa (communalities) sebep olacaktır (Pett vd., 2003). Bu nedenle, ölçekteki sadece 1 veya 2 maddeyle anlamlı ölçüde korelasyon (yani, $r \geq .30$) gösteren düşük derece ortak varyansa sahip maddeler silinmiştir. Bunun sonucunda, Madde 2,

Madde 5, Madde 6, Madde 8 ve Madde 9 faktör analizi yapılmadan önce silinmiştir. Anti-imağ korelasyon matrisi incelenmiş ve tüm maddeler için örneklem uygunluk ölçümlerinin faktör analizi yapmak için yeterli olduğu (yani >.60) ortaya çıkmıştır (Pett vd., 2003). Son olarak, faktörleşebilmeyi test etmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Yeterliliği Ölçütü ve Bartlett Küresellik testi uygulanmıştır. KMO indeksi 0 ile 1 arasındadır ve faktör analizi için .60'a eşit veya daha üstü gereklidir (Tabachnick ve Fidell, 2013). KMO değeri .912 ile kabul edilebilir bulunmuş ve Bartlett Küresellik Testi ise anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=946,814$, $df=105$, $p<.001$). Bulgular, örneklem büyüklüğünün 10 maddelik ölçek için yeterli olduğunu ve korelasyon matrisinin faktörleşebilir olduğunu göstermiştir. AFA analiz sonuçları incelendiğinde %56 varyans ile açıklanan tek boyutlu bir kabul edilebilirlik faktörü tespit edilmiştir.

Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı Sonuçları

İç tutarlılık güvenirliliğini incelemek için Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı yöntemi kullanılmıştır. Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı, yüksek düzeyde bir iç tutarlılık göstermiştir ($\alpha=.925$). Aynı zamanda, maddelerin ortalama puan aralığı 3,89 ile 4,25 arasındadır (Tablo 1). İfadeler arası (inter-item) korelasyonlar orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<.01$).

Tablo 1. MDP-TR için Betimsel İstatistik Sonuçları

Maddeler (N=10)	X*	Ss**
Bu müdahale çocuğun problem davranışının azaltılması açısından kabul edilebilir bir müdahaledir.	4,25	.723
Bu müdahale çocuğun problem davranışını değiştirmede etkilidir.	4,09	.741
Bu müdahaleyi diğer öğretmenlere öneririm.	4,15	.873
Bu müdahaleyi sınıf ortamında kullanmaya istekli olurum.	4,22	.866
Bu müdahale sınıf ortamlarında kullanılacak diğer müdahaleler ile tutarlılık gösterir.	3,89	.879
Bu müdahale çocuğun problem davranışını azaltmada kullanılacak adil bir yoldur.	4,11	.894
Bu müdahale tarif edilen problem davranış için mantıklıdır.	4,25	.787
Bu müdahalede kullanılan prosedürlerden memnunum.	4,05	.885
Bu müdahale çocuğun davranışını idare etmede iyi bir yoldur.	4,07	.875
Genel olarak bu müdahale çocuk için faydalı olacaktır.	4,17	.766

*X: Ortalama, **Ss: Standart Sapma

Tartışma

Yapılan çalışmalar öğretmenlerin problem davranışlara yönelik çeşitli müdahale yöntemleri kullandığını göstermektedir (Ceylan ve Yıkılmış, 2017; Karal, Tan ve Unluol-Unal, süreçte); buna rağmen bu müdahalelerin kabul edilebilirliğini ortaya çıkarmak adına herhangi bir ölçek geliştirilmediği görülmektedir. Bu yüzden, bu çalışmada davranışsal müdahalelerin kabul edilebilirliğini ölçmek amacıyla hazırlanmış Intervention Rating Profile-15'in Türkçeye uyarlamasının yapılması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre %56 varyans ile açıklanan tek boyutlu bir kabul edilebilirlik faktörü tespit edilmiştir. Bulgular, öğretmen

adaylarının 10 maddelik ölçekte davranış müdahalelerinin kabul edilebilirliğine yönelik yargılarının tek bir genel kabul edilebilirlik faktöründen oluştuğunu göstermektedir. Bu bulgular, müdahale kabul edilebilirliği ile ilgili yapılmış araştırma sonuçları ile çoğunlukla tek bir genel kabul edilebilirlik faktörü oluşması sebebiyle tutarlılık göstermektedir (örn., Kazdin, 1980; Tarnowski ve Simonian, 1992; Witt ve Elliott, 1985). Aynı zamanda sonuçlar MDP-TR'nin iç tutarlılık değerinin ($\alpha=.925$) yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu çalışma, öğretmen adaylarının MDP-TR'deki davranışsal müdahalelerin kabul edilebilirliğine ilişkin değerlendirmelerinin yeterli psikometrik özelliklere sahip yüksek iç tutarlılığa sahip tek faktörlü bir yapı oluşturduğunu ortaya koymuştur. Bu sebeple bu çalışma, MDP-TR'nin öngörülebilirliğinin doğrulanması ve davranış müdahalelerinin kabul edilebilirliğinin ölçülmesi bağlamında MDP-TR'nin yapı geçerliliği için ilk kanıt olarak düşünülebilir. Bunlara ek olarak bu çalışmada geliştirilen ölçeğin Türkiye'de davranışsal müdahalelerin kabul edilebilirliğini ölçen ilk çalışma olması açısından önem taşımaktadır.

Çalışmanın Sınırlıkları ve Gelecek Çalışmalar İçin Öneriler

Bu çalışmanın tasarımı, katılımcıları ve geliştirilen ölçekle ilgili çeşitli sınırlılıkları vardır. Öncelikle bu çalışmanın tasarımında analog bir yöntem kullanılmıştır. Bu yöntemin kullanım kolaylığı veya değişkenler arasında kontrolü sağlayabilmesi açısından çeşitli avantajları olmasına rağmen davranışsal müdahalelerin gerçek ortamda uygulanması durumunda kabul edilebilirliğinin ölçülmesine yönelik bir sonuç ortaya koymamaktadır. Bu durum bu çalışmanın ekolojik geçerliliğinde sınırlılığa neden olmaktadır. İkinci olarak çalışmanın katılımcıları öğretmen adayları ile sınırlıdır. Dış geçerliliğin sağlanabilmesi adına daha çeşitli katılımcılar (örn., öğretmenler) ile test edilmesi gereklidir. Aynı zamanda çalışma Likert tipi bir ölçek olmasından ötürü öğretmen adaylarının müdahale kabul edilebilirliğini sınırlı bir şekilde yansıtmaktadır. Bu nedenle, davranışsal müdahalelerin kabul edilebilirliğinin uygulanabilir ortamlarda ölçülmesine yönelik ve aynı zamanda öğretmenlerle yapılacak olan görüşmelere veya açık uçlu sorulara yer veren çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Böylece meslekte görev yapan öğretmenlerin ne sebeplerden ötürü önerilen davranışsal müdahaleleri kabul edip etmediklerine dair daha ayrıntılı bir bilgiye sahip olunabilir. Son olarak, orijinal ölçekte yani IRP-15'te 15 madde yer alırken, ölçeğin Türkçeye uyarlaması yapıldığında 10 maddelik bir ölçek oluştuğu görülmektedir. Ölçekten çıkarılan maddeler incelendiğinde maddelerin müdahalenin başka bir davranış problemine göre uygunluk boyutu kapsamında olduğu görülmektedir. Bu maddelerin MDP-TR ölçeğine katkıda bulunmamasının bir nedenin psikolojik değişkenlerin kültüre bağımlı oluşundan kaynaklı olabileceği düşünülmektedir (Erkuş, 2007). Bu sebeple, gelecek çalışmalarda ölçekte yer alan bu 10 maddenin doğrulayıcı faktör analizinin yapılması gerekli görülmektedir. Güvenilir ve tutarlı veriler elde etmek için tekrarlı değerlendirmelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Uygulama için Çıkarımlar ve Sonuç

Problem davranışlara ilişkin çeşitli müdahale stratejilerinin incelenmesi, elde edilen bulguların uygulama ve araştırmaya yönelik çıkarımlarda bulunmayı sağlayacağı için kritik bir öneme sahiptir. Müdahale kabul edilebilirliğini sosyal geçerliliğin önemli bir unsuru olarak araştırmak, ilgili müdahalelerin kabul edilebilir olup olmadığını tespit etmek ve uygulayıcı tüm paydaşların bu müdahaleleri kullanımına ilişkin değerlendirmelerini etkileyen faktörleri belirlemek için gereklidir. Bu aynı zamanda araştırma ve uygulama arasındaki boşluğun azaltılmasında bir adım olarak düşünülebilir. Böylece araştırmacılar ve uygulayıcılar davranışsal müdahalelerin kabul edilebilirliğine ilişkin durumu göz önünde bulundurarak hangi uygulamaları kullanacaklarına dair daha somut bir adım atabilirler. Aynı zamanda problem davranışların ve olumlu davranış destek stratejilerinin kabul edilebilirliğini değerlendirip uygulayan öğretmenler, öğrenci başarısını artırma yolunda da olumlu bir adım atmış olacaklardır. En etkili müdahalenin belirlenmiş ve ortaya koyulmuş olması daha elverişli bir eğitim ortamı sağlayacak ve tüm paydaşlar açısından daha verimli bir eğitim süreci gerçekleşecektir.

Kaynaklar

- Akalın, S. (2014). Özel eğitim araştırmalarında sosyal karşılaştırma üzerine bir uygulama örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 15(3), 19-35. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000212
- Ardıç, A. (2008). *Uyarlanmış yoğun tuvalet eğitimi yönteminin otistik özellikler gösteren çocuklara tuvalet becerilerinin öğretiminde etkililiği*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Atbaşı, Z. & Karasu, N. (2018). Uygulama örneği üzerinden sosyal geçerlik kavramının anlamı ve değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 283-303. <https://doi.org/10.16986/HUJE,2018037421>
- Brislin, R. W. (1970). Back-translation for cross-cultural research. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 1(3), 185-216. <https://doi.org/10.1177/135910457000100301>
- Carter, S. L. (2007). Review of recent treatment acceptability research. *Education and Training in Developmental Disabilities*, 42(3), 301-316.
- Cattell, R. B. (1966). The meaning and strategic use of factor analysis. *Handbook of multivariate experimental psychology* içinde. Boston, MA: Springer US.
- Ceylan, F. & Yıkış, A. (2017). Kaynaştırma öğrencilerinin sergilediği problem davranışlara yönelik sınıf öğretmenlerinin uyguladıkları önleme ve müdahale stratejileri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 239-264.

- Costello, A. B. & Osborne, J. (2005). Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. *Practical Assessment, Research, and Evaluation, 10*(7), 1-9. <https://doi.org/10.7275/jyj1-4868>
- Eckert, T. L., Hier, B. O., Hamsho, N. F., & Malandrino, R. D. (2017). Assessing children's perceptions of academic interventions: The Kids Intervention Profile. *School Psychology Quarterly, 32*(2), 268-281. <https://doi.org/10.1037/spq0000200>
- Elliott, S. N. (1988). Acceptability of behavioral treatments: Review of variables that influence treatment selection. *Professional Psychology: Research and Practice, 19*(1), 68-80. <https://doi.org/10.1037/0735-7028.19.1.68>
- Elliott, S. N., Witt, J. C., Kratochwill, T. R., & Stoiber, K. C. (2002). Selecting and evaluating classroom interventions. M. R. Shinn, H. M. Walker, & G. Stoner (Ed.), *Interventions for academic and behavior problems II: Preventive and remedial approaches* içinde (s. 243-294). Bethesda, MD: National Association of School Psychologists.
- Ercan, İ. & Kan, İ. (2004). Ölçeklerde güvenilirlik ve geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 30*(3), 211-216.
- Erkuş, A. (2007). Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında karşılaşılan sorunlar. *Türk Psikoloji Bülteni, 13*(40), 17-25.
- Eşmekaya, E. (2019). Faktör analizi. *YBS Ansiklopedi, 7*(1), 24-35.
- Fabrigar, L. R., Wegener, D. T., MacCallum, R. C., & Strahan, E. J. (1999). Evaluating the use of exploratory factor analysis in psychological research. *Psychological Methods, 4*(3), 272. <https://doi.org/10.1037/1082-989X.4.3.272>
- Fowler, F. (2002). *Survey research methods* (3. b.). Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Gorsuch, R. (1983). *Factor analysis* (2. b.). Hillsdale, NJ: Elbaum.
- Harrison, J. R., State, T. M., Evans, S. W., & Schamberg, T. (2016). Construct and predictive validity of social acceptability: Scores from high school teacher ratings on the School Intervention Rating Form. *Journal of Positive Behavior Interventions, 18*(2), 111-123. <https://doi.org/10.1177/1098300715596135>
- Hemmeter, M. L., Santos, R. M., & Ostrosky, M. M. (2008). Preparing early childhood educators to address young children's social-emotional development and challenging behavior: A survey of higher education programs in nine states. *Journal of Early Intervention, 30*(4), 321-340. <https://doi.org/10.1177/1053815108320900>
- Karal, M. A., Tan, S., & Unluol-Unal, N. (Süreçte). Primary school teachers' approach to the problem behaviour in inclusive classrooms in Turkey.

- Kazdin, A. E. (1980). Acceptability of alternative treatments for deviant child behavior. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 13(2), 259-273. <https://doi.org/10.1901/jaba.1980.13-259>
- Kelly, M. E. & Barnes-Holmes, D. (2015). Measuring implicit and explicit acceptability of reinforcement versus punishment interventions with teachers working in ABA versus mainstream schools. *The Psychological Record*, 65(2), 251-265. <https://doi.org/10.1007/s40732-014-0101-4>
- Maag, J. (2004). *Behavior management: From theoretical implications to practical implications*. United Kingdom: Thomson/ Wadsworth Learning.
- Martens, B. K., Witt, J. C., Elliott, S. N., & Darveaux, D. X. (1985). Teacher judgments concerning the acceptability of school-based interventions. *Professional Psychology: Research and Practice*, 16, 191-198. <https://doi.org/10.1037/0735-7028.16.2.191>
- Miltenberger, R. G. (1990). Assessment of treatment acceptability: A review of the literature. *Topics in Early Childhood Special Education*, 10(3), 24-38. <https://doi.org/10.1177/027112149001000304>
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2. b.). McGraw-Hill: New York.
- Odluyurt, S. (2007). *Okulöncesi dönemde gelişimsel yetersizlik gösteren çocuklar için gerekli kaynaştırmaya hazırlık becerilerinin ve bu becerilerden bazılarının etkinlikler içine gömülen eşzamanlı ipucuyla öğretiminin etkilerinin belirlenmesi*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Olçay, S., Koç, M., Vuran, S., & Köksal, M. S. (2020). Effectiveness of class-wide positive behavioral support intervention in teaching social skills to students in a primary school activity club. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 12(1), 185-201. <https://doi.org/10.9756/INT-JECSE/V12I1.201004>
- Peckham-Hardin, K. D. (2002). *Teachers' reported use of positive behavior support under typical classroom conditions*. (Doctoral Dissertation). <http://www.proquest.com> sayfasından erişilmiştir.
- Pett, M. A., Lackey, N. R., & Sullivan, J. J. (2003). *Making sense of factor analysis: The use of factor analysis for instrument development in health care research*. Thousand Oaks, California: Sage. <https://dx.doi.org/10.4135/9781412984898>
- Reimers, T. M., Wacker, D. P., & Koepl, G. (1987). Acceptability of behavioral interventions: A review of the literature. *School Psychology Review*, 16(2), 212-227. <https://doi.org/10.1080/02796015.1987.12085286>
- Sak, U. (2011). Üstün yetenekliler eğitim programları modeli (ÜYEP) ve sosyal geçerliği. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 213-229.
- Schwab, D. P. (1980). Construct validity in organizational behavior. L. L. Cummings & B. M. Staw (Ed.), *Research in organizational behavior* (c. 2) içinde (s. 3-43). Amsterdam: JAI.

- Smyth, S., Reading, B. E., & McDowell, C. (2019). The impact of staff training on special educational needs professionals' attitudes toward and understanding of applied behavior analysis. *Journal of Intellectual Disabilities, 23*(4), 541-551. <https://doi.org/10.1177/1744629517739160>
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6. b.). Boston, MA: Allyn & Bacon/Pearson Education.
- Tarnowski, K. J. & Simonian, S. J. (1992). Assessing treatment acceptance: The abbreviated acceptability rating profile. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry, 23*(2), 101-106. [https://doi.org/10.1016/0005-7916\(92\)90007-6](https://doi.org/10.1016/0005-7916(92)90007-6)
- Tingstrom, D. H. (1990). Acceptability of time-out: The influence of problem behavior severity, interventionist, and reported effectiveness. *Journal of School Psychology, 28*(2), 165-169. [https://doi.org/10.1016/0022-4405\(90\)90007-T](https://doi.org/10.1016/0022-4405(90)90007-T)
- Turan, Y., Erbaş, D., Özkan, S. Y., & Kürkçüoğlu, B. U. (2009). Turkish special education teachers' reported use of positive and reductive interventions for problem behaviors: An examination of the variables associated with use. *Journal of Positive Behavior Interventions, 12*, 211-221. <https://doi.org/10.1177/1098300709340700>
- Unluol-Unal, N. (2018). *Examination of a rating scale to assess teachers' treatment acceptability of reading interventions for struggling readers in elementary schools*. (Doctoral Dissertation). <http://www.proquest.com> sayfasından erişilmiştir.
- Velicer, W. F. & Jackson, D. N. (1990). Component analysis versus common factor analysis: Some further observations. *Multivariate Behavioral Research, 25*(1), 97-114. https://doi.org/10.1207/s15327906mbr2501_12
- Von Brock, M. B. & Elliott, S. N. (1987). Influence of treatment effectiveness information on the acceptability of classroom interventions. *Journal of School Psychology, 25*(2), 131-144. [https://doi.org/10.1016/0022-4405\(87\)90022-7](https://doi.org/10.1016/0022-4405(87)90022-7)
- Vuran, S. & Sönmez, M. (2008). Sosyal geçerlik kavramı ve Türkiye'de özel eğitim alanında yürütülen lisansüstü tezlerde sosyal geçerliğin değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 9*(01), 55-67. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000114
- Witt, J. C. & Elliott, S. N. (1985). Acceptability of classroom management strategies. T. R. Kratochwill (Ed.), *Advances in school psychology* (c. 4) içinde (s. 251-288). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Witt, J. C. & Martens, B. (1983). Assessing the acceptability of behavioral interventions used in classrooms. *Psychology in the Schools, 20*, 510-517. [https://doi.org/10.1002/1520-6807\(198310\)20:4<510::AID-PITS2310200420>3.0.CO;2-1](https://doi.org/10.1002/1520-6807(198310)20:4<510::AID-PITS2310200420>3.0.CO;2-1)

Witt, J. C., Martens, B., & Elliott, S. N. (1984). Factors affecting teachers' judgments of the acceptability of behavioral interventions: Time involvement, behavior problem severity, and type of intervention. *Behavior Therapy*, 15(2), 204-209. [https://doi.org/10.1016/s0005-7894\(84\)80022-2](https://doi.org/10.1016/s0005-7894(84)80022-2)

Wolf, M. M. (1978). Social validity: The case for subjective measurement or how applied behavior analysis is finding its heart. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 11(2), 203-214. <https://doi.org/10.1901/jaba.1978.11-203>

Extended Summary

Intervention acceptability is a significant feature of school-based interventions (Harrison et al., 2016). The effectiveness of behavioral interventions such as applied behavior analysis for behavioral problems has been scientifically proven (Smyth et al., 2019). Elliott et al. (2002) emphasized that in order for an intervention to be selected and used, in addition to effectiveness, it must be acceptable to the people using the intervention and the practitioners. Intervention acceptability is one of the most fundamental components of social validity. Research studies show that high levels of acceptability can increase the likelihood of appropriate implementation of the intervention, adherence to intervention steps, and resilience to early discontinuation of the intervention (Kelly and Barnes-Holmes, 2015). For this reason, researchers have developed various scales to evaluate intervention acceptability and to identify factors affecting intervention acceptability.

When the studies in Türkiye were examined, it was seen that a limited number of researchers had conducted studies on social validity. In one study conducted by Akalın (2014), a social comparison was made to determine the social validity of the study for students in inclusive classrooms and their teachers. The behaviors of the students in the study group and the behaviors of the students in the comparison group were compared. In addition, the appropriateness of the intervention program for teachers was subjectively evaluated using a satisfaction form. It was found that the performances of the students with special needs in the intervention were higher in terms of positive behaviors than the performances of the students with special needs in the comparison group. At the same time, it was observed that their problem behaviors decreased. Finally, it was concluded that the behaviors of students with special needs in the control group were close to the behaviors of students with typical development. In a similar study conducted by Atbaşı and Karasu (2018), the effects of Check-in/Check-out (CiCo) implementation on the behaviors of students with intense behavior problems and low academic achievement were investigated. The CiCo Social Validity Scale and a semi-structured interview form were used to evaluate the process of CiCo implementation. At the same time, social comparison was made to evaluate the social effects of the study. The findings of the study on social validity showed that CiCo was an approach that provided a solution for students to actively participate in the class. Another study on social validity was conducted by Vuran and

Sönmez (2008). In this study, the social validity assessments of master's theses and dissertations in the field of special education between 2000 and 2008 using behavioral interventions were examined. A total of 11 theses evaluating social validity were identified. The results of the study showed that the theses evaluated social validity by using yes-no question forms, open-ended question forms and questionnaires. Finally, the research in Türkiye with a particular focus on the acceptability of behavioral interventions was conducted by Turan et al. (2009) on the strategies used by special education teachers in Türkiye for problem behaviors. The results revealed that teachers had different views on the acceptability of strategies; however, in general their ratings of positive strategies were higher.

A total of 150 pre-service teachers studying at the faculties of education of two different universities participated in the study. Purposive sampling was used. In this study, it was ensured that there were at least 10 participants for each item. While the majority of the participants were studying in elementary school teacher program (55%), approximately 25% were studying in the school counseling program, around 13% in the elementary mathematics teacher program, and about 7% in other departments. Furthermore, about 39% of the participants were seniors while about 37% were juniors, 23% were sophomores, and 1% were freshmen. Finally, the age of the participants ranged from 20 to 23 years old and 77% of the participants were female while 23% were male.

In this study, the Demographic Information Form and the Intervention Rating Profile-TR (IRP-TR) were used. While the Demographic Information Form included items about the participants' age, gender, department and grade, the MDP-TR included items that examined the acceptability of behavioral interventions.

To adapt the IRP-15 into Turkish, Brian K. Martens, who developed the scale, was first contacted via e-mail and permission was obtained to adapt the scale into Turkish. In the first stage, the scale was translated into Turkish using Brislin's (1970) translation-retranslation technique by two researchers who completed their graduate education in the field of special education abroad and who were fluent in both Turkish and English. In the second stage, the first translation was evaluated by another researcher who was an expert in the field of special education and who also completed his/her graduate education abroad. The Turkish scale was then translated back into English and compared with the items in the original scale. To evaluate the content validity, the translated scale was evaluated by three researchers who were experts in the field of special education and proficient in English in terms of language, clarity of instructions (Fowler, 2002) and cultural compatibility. As a result of the expert evaluations, the scale was finalized and it was decided to use it in the study.

Data were collected online. Before the MDP-TR was applied to the pre-service teachers, a vignette about a student with behavioral problems was provided. After the behavioral problems of the

student were explained in the vignette, a behavioral intervention process to be applied to the student was presented in steps.

Exploratory Factor Analysis (EFA) was used to evaluate the construct validity and reliability of the MDP-TR and to reveal the factor structure of the scale. When the EFA analysis results were examined, a unidimensional acceptability factor explained by 56% variance was identified. Cronbach's Alpha Reliability Coefficient was used to examine the internal consistency reliability. Cronbach's Alpha Reliability Coefficient showed the internal consistency was high level ($\alpha=.925$). This study revealed that pre-service teachers' acceptability ratings of behavioral interventions in the MDP-TR formed a one-factor structure with sufficient psychometric properties and high internal consistency. In addition, the scale developed in this study is important as it is the first study to measure the acceptability of behavioral interventions in Türkiye.

Ek 1. Olay Senaryo

Melda'nın öğretmeni, Melda'nın okul ortamında sergilediği bazı davranışlardan dolayı ne yapacağını tam olarak bilmemektedir. Özellikle öğretmenler sınıf içinde öğrencileri aktif rol alması gereken derse yönelik çalışmalar verdiğinde ya da herhangi bir öğrenciden bireysel olarak derse katılım sağlaması istendiğinde Melda'nın çevresinde bulunan arkadaşlarına saldırganlık davranışı sergilediği söylenmektedir. Bu davranışların tekmeleme, arkadaşlarını itme ve arkadaşlarının eşyalarını fırlatma gibi davranışlar olduğu belirtilmiştir. Somut bir adım atmak isteyen öğretmen, okulda çalışan özel eğitim öğretmeni ve rehberlik servisinden destek alarak uygulamalı davranış analizine yönelik bir müdahale yapmaya karar vermiştir. Melda'nın öğretmeni, Melda'nın anne ve babasıyla, okulda dersine giren diğer öğretmenlerle ve daha önce onunla çalışmış olan farklı bir öğretmen ile görüşme yapar. Bu görüşmelerde problem olduğunu düşündükleri "saldırganlık" davranışı ile ilgili sorular sorar. Melda'nın problem olduğu düşünülen bu davranışlarının bir hafta boyunca sıklık/olay kaydı tutulur. Kayıt sonuçlarında Melda'nın her ders üç ile beş kez ifade edilen davranışları sergilediği ortaya çıkmıştır. Sonrasında yapılan gözlem kaydı ÖDS tablosuna aktarılarak Melda'nın davranışlarının öncesinde ortamda ne olduğu ve sonrasında çevresinde nasıl olaylar gerçekleştiğinin ortaya çıkarılması sağlanmıştır. Tüm değerlendirme sonuçlarından yararlanılarak, Melda'nın davranışının kendi öğrenme sürecini etkilediği, yapabilirliklerini sergilemesine engel olduğu ve çevresindekilere zaman zaman zarar verme ihtimali olduğu için bir problem davranış olduğuna karar verilmiştir. Sonuç olarak davranışın işlevinin ilgi olduğu, yani Melda'nın saldırganlık davranışlarının nedeninin öğretmenin ilgisini elde etmek olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Araştırmanın tasarımı, veri analizinin yapılması ve bulguların belirlenmesi ilk yazar tarafından gerçekleştirilmiş, alanyazının gözden geçirilmesi, verilerin toplanması ve sonuçların tartışılmasında her iki yazar da eşit derecede yer almıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kurum ve kişilerle herhangi bir finansal ve kişisel çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Başkanlığının 17.05.2022 tarih ve 04-2022/81 sayılı onayı ile yürütölmüştür. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına gönüllü katılım bilgilendirme formunda çalışma ile ilgili gerekli bilgilendirmeler verilmiş ve gönüllü olur formu onayı ile katılımcılardan gerekli izinler alınmıştır.